

>> *Edmon Roch*
(Girona, 1970).

>> *Películas clave del cine bélico, llibre d'Edmon Roch, editat per Ma Non Troppo el 2008.*

Edmon Roch, un professional del cinema

A més de treballar en la seva obra,
ha treballat també per a altres directors

Als premis Gaudí i Goya de 2010 va irrompre amb força el nom d'Edmon Roch (Girona, 1970), un home que, malgrat la seva joventut, fa 25 anys que està relacionat amb el món del cinema, com a crític, guionista, productor i, ara també, director. L'excel·lent rebuda internacional de *Garbo, l'espia* ha estat un premi merescut a una llarga trajectòria.

JOSEP MIR > TEXT

Un dia de setembre de 1985 va aparèixer per la porta del llavors anomenat *Los Sitios - Diari de Girona* el periodista gironí Gonçal Roch, acompanyat del seu fill de 15 anys. Anaven a parlar amb el director, per explicar-li que el noi tenia ganes d'escriure sobre cinema i proposar-li de fer una col·laboració escrita de manera periòdica. El diumenge 22 del mateix mes va aparèixer el seu primer article, on explicava que en la seva secció dominical es disposava a «oferir una àmplia visió del cinema a l'afecionat gironí» i a parlar «no tan sols de la seva història, sinó també de les seves tècniques, del seu vocabulari bàsic, de directors, actors i actrius; o sigui, en general, de tot el seguit de gent que fa possible que nosaltres puguem gaudir de l'immens espectacle que suposa el cinema». Vint-i-sis anys després, Edmon Roch ha guanyat els premis Gaudí i Goya per *Garbo, l'espia*, la seva primera pel·lícula

com a director, i ha fet tasques de producció en projectes internacionals al costat dels directors Tom Tykwer, Whit Stillman, Jean-Jacques Annaud, Alejandro González Iñárritu i Peter Greenaway, entre altres.

No es pot pas dir que els que el vam conèixer quan tenia 15 anys ja preveïssim que als 40 seria un cineasta de prestigi internacional, però sí que la seva precocitat, la seva intel·ligència i el seu atreviment feien presagiar que algun dia volaria lluny, fet que es va confirmar el 1994, en què va obtenir una beca de La Caixa per estudiar a la London International Film School; allà va rodar els curtmetratges *The Hunt*, *Answering Machine*, *Love Wit* i, sobretot, *Blood* (1994), amb el qual va guanyar diversos premis.

La seva carrera de més de vint anys inclou la crítica en premsa, la publicació d'assajos sobre història del cinema (el notable *Películas clave del cine bélico*, editat per Ma Non Troppo el 2008) i gairebé totes les tasques possibles en el procés de creació d'una

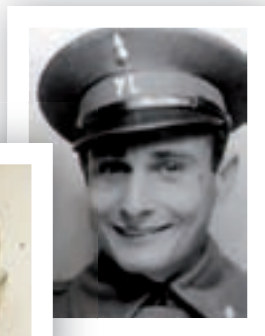
Edmon Roch va sorprendre els que pensaven que, quan debutés com a director, ho faria amb alguna comèdia de l'estil de les que havia escrit o produït

QUINA VIVES

>> Edmon Roch, al costat d'una càmera, durant el rodatge del film *Bruc*.

>> Tres imatges de Joan Pujol, conegut com a *Garbo* pels britànics i Arabel pels alemanys.

pel·lícula (guionista, productor, actor, director). Avui Edmon Roch continua sent un apassionat del cinema que ha fet de la seva passió la seva professió i, per això, sense excloure cap altra denominació, crec que li escau molt bé la de *professional del cinema*. El 2004 feia temps que s'havia adonat que les tasques de producció en pel·lícules alienes, encara que fos al costat de directors consagrats, només li permetien una influència limitada en el resultat final, així que va fundar la seva pròpia productora, que va batejar amb el títol d'un clàssic d'Akira Kurosawa: *Ikiru Films*.

El 2010 va ser el gran any d'Edmon Roch, que a final de 2009 havia estrenat la seva primera pel·lícula de llarg metratge com a director: *Garbo, l'espia*, apassionant indagació sobre la figura i les peripècies de Joan Pujol, el doble agent que va aconseguir enganyar de manera decisiva l'exèrcit alemany durant la Segona Guerra Mundial. Amb aquest documental sobre l'espia català, Edmon Roch va sorprendre els que potser pensaven que, quan debutés com a director, ho faria amb alguna comèdia de l'estil de les que havia escrit o produït. En

canvi, va elaborar un film sobre la vida d'un personatge que, segons ha explicat el mateix director, només es podia explicar mitjançant el documental perquè la seva vida era massa increïble per fer-ne un film de ficció que no semblés una pura fantasia. De tota manera, sí que té alguna cosa de comèdia, la història de *Garbo*, i la pel·lícula ho reforça incidint en el caire juganer i comediant de les facècies de Joan Pujol.

Al llarg de 2010, *Garbo, l'espia* va guanyar el Giraldillo de Oro al millor documental europeu al Festival de Cinema Europeu de Sevilla, els premis Gaudí al millor documental i al millor guió, el Goya al millor documental i el premi dels crítics de la revista *Variety* al festival de cinema de Karlovy Vary. També ha format part de la selecció oficial de més de 20 festivals de cinema de tot el món. Tot plegat va fer que els mitjans internacionals donessin la benvinguda al seu autor com «una nova veu» del cinema europeu.

Hi ha un tòpic que diu que les *opera prima* tenen alguna cosa d'autobiogràfica. És evident que podem identificar l'Antoine Doinel d'*Els 400 cops* amb François Truffaut i que el megalòman Kane té alguna cosa d'Orson Welles, però tampoc és

>> Cartell de *Garbo, l'espia*.

La història de *Garbo* havia de cridar per força l'atenció d'un home que, des de la seva infantesa, s'havia sentit fascinat per les ficcions que veia a la pantalla

>> *Edmon Roch és productor de films com Lope o Bruc.*

gaire arriscat afirmar que Edmon Roch es va veure reflectit en la figura de Garbo, un home que es va convertir en un dels més importants creadors de ficcions del segle XX en inventar la més elaborada: ell mateix. Una història com aquesta havia de cridar per força l'atenció d'un home que, des de la seva infantesa, s'havia sentit fascinat per les ficcions que veia a la pantalla. Potser sí que *Garbo* presenta al món una «nova veu» del cinema, però és indiscutible que el seu director és fonamentalment un veterà del setè art que ha madurat des de les trinxeres de la creació fins a arribar al reconeixement com a creador. Per això *Garbo* és una obra coherent en la carrera i la personalitat d'Edmon Roch, tant per les característiques fantàstiques del seu protagonista com per les eines que ha utilitzat l'autor per explicar-nos la seva història. A *Garbo* no hi ha una veu en *off* que intenti guiar i acompanyar l'espectador a través de la història, sinó que les imatges, les entrevistes i els tes-

timonis que ens ofereix es completen amb fragments d'un gran nombre de pel·lícules. Aquesta és una elecció fonamental de l'autor, primer perquè ell mateix, com a cinèfil, guarda en la seva memòria milers de records de pel·lícules vistes durant dècades, i segon, perquè Joan Pujol va alimentar la seva imaginació d'espia en les pel·lícules de sèrie B dels anys 30.

La trajectòria d'Edmon Roch m'ha portat a anomenar-lo *professional* abans que *artista*, no per menystenir la seva tasca com a creador sinó, ben al contrari, per destacar com s'ha implicat personalment, amb la mateixa passió, en els seus treballs al servei d'altres directors i en aquells que ha encapçalat, des dels seus articles als seus llibres, fins a arribar a aquest *Garbo* que l'ha confirmat com una personalitat disposada a continuar sorprenent-nos d'ara endavant.

Josep Mir és periodista i crític de cinema.

Avui Edmon Roch continua sent un apassionat del cinema que ha fet de la seva passió la seva professió